

Sammendrag: Klagen gjaldt spørsmålet om klagerens produkt skulle flyttes fra kategori 6 til kategori 4 ved sortimentsjusteringen 1. mars 2016, slik at produktet fikk bredere distribusjon. Det var også klaget over at Vinmonopolet hadde varslet for sent om at måleperioden for sortimentsjusteringen var endret. Klagenemnda kom til at klagen måtte avvises. Ettersom klagerens produkt var blitt overført til kategori 4 fra 1. mars 2016, hadde klageren ikke noen aktuell interesse i at saken ble behandlet.

Sak 1/2016 Klage fra Premium Wines AS på distribusjonen av et basisprodukt

Den 10. mai 2016 ble det holdt møte i Nemnd for prøving av AS Vinmonopolets beslutninger om innkjøp mv. Deltakere var lagdommer Eyvin Sivertsen (leder), advokat Inger Eriksen, seniorrådgiver Odd Anders Nilsen og journalist Ingvild Tennfjord.

Produktet Signature Series Gysler Riesling Trocken, bag-in-box 3 liter, ble lansert i testutvalget 8. mai 2015. Etter avsluttet testperiode ble produktet overført til basisutvalget. Overføringen skjedde 16. november 2015.

Produktene i basisutvalget er fordelt på kategorier. Hvilken kategori et produkt blir plassert i, er avgjørende for hvor bred distribusjonen blir. Produkter som selger mye, blir plassert i en kategori som har bred distribusjon, slik at produktet også selges i Vinmonopolets mindre butikker. Det vises til redegjørelsen i klagenemndas sak 11/2014.

Ved overføringen til basisutvalget ble Signature Series Gysler Riesling Trocken plassert i kategori 6. Produkter i denne kategorien distribueres bare til Vinmonopolets store butikker.

Vinmonopolet foretar to ganger i året en sortimentsjustering der kategoriseringen av produktene i basisutvalget blir endret ut fra salgsmålingene. Produkter som har solgt mye, kan bli flyttet til en kategori med bredere distribusjon, mens produkter med lavt salg kan få redusert distribusjon.

Sortimentsjusteringene har i de senere årene blitt foretatt fra 1. november på grunnlag av salget i tremånedersperioden mai til juli, og fra 1. mai på grunnlag av salget i perioden november til januar.

Den 10. desember 2015 la Vinmonopolet ut melding i Leverandørportalen om at tidspunktet for sortimentsjustering var blitt endret. Den neste justeringen ville bli foretatt 1. mars 2016 i stedet for 1. mai. Grunnlaget for justeringen ville være salget i tremånedersperioden september til november 2015.

Premium Wines AS sendte 19. desember 2015 klage til Vinmonopolet over at Signature Series Gysler Riesling Trocken ikke ville få utvidet distribusjon ved å bli flyttet til kategori 4 fra 1. mars 2016.

Vinmonopolet oversendte klagen og sin saksfremstilling til klagenemnda ved brev 8. januar 2016. Premium Wines AS fikk i oversendelsesbrevet en frist på tre uker for merknader til saksfremstillingen. Klagenemnda mottok ingen merknader.

Klagenemnda sendte 4. april 2016 følgende e-post til Vinmonopolet:

"Den prinsipale anførselen i klagen er at produktet Signature Series Gysler Riesling Trocken skal plasseres i kategori 4 ved sortimentsjusteringen som gjelder fra 1. mars 2016. På klagetidspunktet var det ikke truffet noen avgjørelse om sortimentsjustering.

Etter det nemnda kan se av Vinmonopolets hjemmesider, er produktet blitt plassert i 'butikkkategori 4' etter sortimentsjusteringen 1. mars.

- Nemnda ber Vinmonopolet bekrefte om produktet er plassert i kategori 4.
- Nemnda ber Premium Wine AS uttale seg om klagen opprettholdes og fortsatt er aktuell i lys av resultatet av sortimentsjusteringen.

Slik saken er opplyst per i dag, vurderer nemnda å avvise klagen fordi den ikke gjelder en konkret og aktuell beslutning om sortimentsendring, jf. nemndsforskriften § 3."

Nemnda ba Vinmonopolet om å videresende e-posten til Premium Wine AS.

Vinmonopolet ga følgende svar ved e-post 13. april 2016:

"Det stemmer at Series Gysler Riesling Trocken fra 1. mars er plassert i butikkategori 4 i overensstemmelse med klagers anførsler. Begrunnelsen for at produktet er satt i butikkategori 4 er at salg i testutvalget før overføring til basisutvalget er tatt med i grunnlaget for å beregne butikkategori nettopp for at utvalget best mulig skal reflektere den faktiske etterspørselen på tidspunktet for justering. Begrunnelsen er med andre ord også i overensstemmelse med klagers anførsler. Det er derfor grunn til å anta at klager ikke vil opprettholde denne klagen. Dersom klagen opprettholdes vil Vinmonopolet opprettholde påstanden om at klagen må avvises på grunnlag av at det ikke foreligger noen beslutning å overprøve."

Nemnda har ikke mottatt svar fra Premium Wines AS.

Klagerens hovedanførsler:

Produktet Signature Series Gysler Riesling Trocken ble overført fra testutvalget til basisutvalget i november 2015. Dette var den siste måneden av måleperioden på tre måneder som ville avgjøre om produktet fikk utvidet distribusjon fra 1. mars 2016. Produktet fikk derfor bare med seg én måneds salg i vurderingen om sortimentsjustering.

Det anføres prinsipielt at målegrunnlaget for klagerens produkt må omfatte salget i hele tremånedersperioden fra september til november. Det er i strid med likebehandlingsprinsippet at produktet bare får godskrevet salg i den måneden produktet var i basisutvalget. Ettersom produktet var del av basisutvalget i testperioden og konkurrerte med produkter i dette utvalget, bør også salget i september og oktober tas med. Samlet salg i denne perioden tilsier at produktet plasseres i kategori 4 fra 1. mars 2016.

For det tilfellet at produktet ikke får godskrevet salg for september og oktober, anføres det subsidiært at salgsmålingen må omfatte tremånedersperioden fra november til januar, slik

ordningen var tidligere. Vinmonopolets varsel om at måleperioden var endret, kom på et sent tidspunkt, nesten halvveis ut i den tidligere måleperioden. Klageren hadde innrettet seg på at salgsmålingen ville omfatte perioden november til januar. Det var lagt planer basert på salgspregninger som tydet på at produktet ville få utvidet distribusjon.

Det anføres at Vinmonopolets varsel kom for sent, i strid med kravet om forutsigbarhet, og virket diskriminerende for de produktene som ble lansert i november.

Vinmonopolets hovedanførsler:

På tidspunktet for klagen hadde Vinmonopolet ikke truffet noen avgjørelse om justering av basissortimentet fra 1. mars 2016. Det foreligger derfor ingen "beslutning" som klagenemnda kan overprøve, jf. nemndsforskriften § 3.

Klagen må på denne bakgrunn avvises.

Klagerens produkt ble dessuten overført til kategori 4 etter sortimentsjusteringen 1. mars. Det er derfor ikke grunnlag for å opprettholde klagen.

Klagenemnda er kommet til at klagen må avvises.

Etter nemndsforskriften § 3 første ledd kan klagenemnda prøve beslutninger truffet av Vinmonopolet "om prisfastsettelse, om innkjøp av et produkt eller om stansing av videre innkjøp".

Som Vinmonopolet har påpekt, gjelder klagen ikke en konkret "beslutning" rettet mot klagerens produkt. Det var på klagetidspunktet ikke truffet noen beslutning om sortimentsjustering. Klagen gjaldt spørsmålet om hvilken måleperiode som skulle legges til grunn for en beslutning som ennå ikke var truffet. Nemnda har ikke kompetanse til å behandle en slik problemstilling.

På spørsmål fra klagenemnda har Vinmonopolet dessuten bekreftet det som fremgår av Vinmonopolets hjemmesider, nemlig at klagerens produkt ble overført til kategori 4 og fikk utvidet distribusjon fra 1. mars 2016. Begrunnelsen for overføringen er i samsvar med klagerens argumentasjon. Klageren har på denne bakgrunn ikke lenger noen konkret og aktuell interesse i at nemnda behandler klagen. Det vises til forvaltningsloven § 28 første ledd, som oppstiller som vilkår for klagerett at det foreligger "rettslig klageinteresse".

Etter dette avvises klagen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Slutning:

Klagen avvises.

Eyvin Sivertsen

Inger Eriksen

Odd Anders Nilsen

Ingvild Tennfjord